

Комуністичний режим у Румунії та Румунія 40-50 роках

Румунія 40-50 роки

У передвоєнні роки Румунія була відсталою аграрною країною. Основним заняттям 3/4 населення було сільське господарство. Сільськогосподарські продукти складали значну частину експорту. Доходи від даного виробництва йшли головним чином поміщикам, власникам величезних земельних площ. Дрібні і середні селяни, обплутані борговою кабалою, розорялися. У селі існували феодальні пережитки.

Промисловість була слабо розвинена. По економічному потенціалу Румунія відставала від західноєвропейських країн майже на 100-150 років. Значних розмірів досягали тільки здобич нафти, розробка лісу і деякі інші галузі, що цікавили іноземний капітал. За даними 1938 р., частка іноземного капіталу в нафтовій промисловості складала майже 92 %, у виробництві електроенергії і газу - 95 %, у металургії - 74 %, у хімічній промисловості - 72 %, у деревообробній - 70 %. Багато галузей промисловості використовували імпорту сировину. Румунія, що панувала в економіці, нафтові монополії співробітничали з гітлерівською Німеччиною.

▶ 22 червня 1941 р. румунський диктатор генерал Іон Антонеску віддав наказ військам перейти кордон по річці Прут і "розгромити ворога на Сході". Король Міхай виразив йому вдячність "за радість пережити дні слави предків". 1 липня почалося форсування Лозини.

▶ На перших порах вступ до війни користувався певною підтримкою румунської громадськості. Тут, безумовно, позначилося відношення населення до подій червня 1940 р., коли до складу Радянського Союзу увійшли Бессарабія (окупована в 1918 р. румунськими військами) і що ніколи не належала Росії Північна Буковина. Проти СРСР Румунія виставила другий за чисельністю після гітлерівського військовий контингент. Її армії воювали під Одесою, в Криму, на Доні, в Сталінграді і на Північному Кавказі - билися там і гинули. 15 листопада 1943 р. Антонеску, проведений на той час в маршали, свідчив в листі Гітлеру: "У 1942 р. ми дали 26 дивізій з самим кращим озброєнням і послали на фронт майже всю важку артилерію. На Доні і під Сталінградом ми втратили 18 дивізій, а інші 8 дивізій було знищено на Кубані. Ми втратили 250 тис. чоловік і озброєння 24 дивізій." До початку 1944 р. втрати румунських військ на фронті досягли 660 тис. чоловік.

▶ Розгром і полонення румунських армій в Сталінграді, втеча з Північного Кавказу, поразка німецьких військ в битві під Курськом і Білгородом, вихід з війни Італії - всі ці події 1943 р. показували, що година розплати для румунських правителів близька.

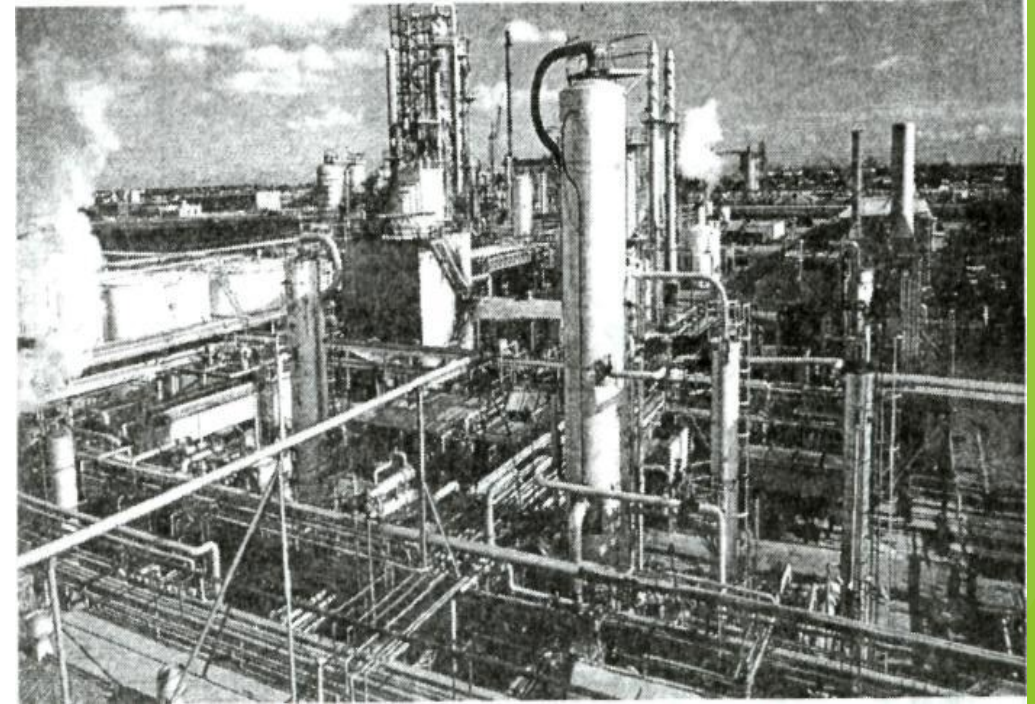

- ▶ 27 березня 1944 року Радянська Армія перейшла румунський кордон. 2 квітня Радянський уряд заявив: "Вступ радянських військ в межі Румунії диктується виключно військовою необхідністю і опором військ супротивника", що продовжується, і "не переслідує мети придбання якої-небудь частини румунської території або зміни існуючого суспільного устрою". 12 квітня В. М. Молотов зрадив гласності наступну умову перемир'я з Румунією, сприйняту в світі як великодушне: розривши з гітлерівською Німеччиною і сумісна з антигітлерівською коаліцією боротьба проти неї; відновлення довоєнної радянській-румунської межі; відшкодування СРСР збитків, заподіяних йому діями румунських військ і окупацією; звільнення союзних військовополонених; забезпечення союзним військам свободи пересування по Румунії відповідно до потреб війни. У радянській заяві мовилося про повернення Румунії Північної Трансільванії, яка осінню 1940 р. за рішенням Гітлера і Муссоліні була передана Угорщині. Керівники чотирьох партій встановили контакт з королем. Одночасно вони підтримували відносини з СРСР в цілях підписання перемир'я через пана Штірбея в каїрі і посла Радянського Союзу в Стокгольмі Олександрю Коллонтай.

Комуністичний режим у Румунії

- ▶ 1944 року радянська армія, успішно у серпні здійснивши Яссько-Кишинівську операцію, вступила в центральні райони Румунії. 23 серпня 1944 року комуністи організували збройне повстання, в результаті якого фашистська диктатура Й. Антонеску була повалена. Новий уряд, призначений королем Михаєм, складався в основному з представників правих партій. Але в березні 1945 року до влади прийшов Лівий Національно-демократичний фронт. Розпочалося проведення аграрної реформи. У 1947 році були заборонені праві партії, у грудні того ж року Румунію проголошено республікою. Вся повнота влади перейшла до Румунської Робітничої партії, яку до 1965 року очолював Г. Георгіу-Деж. Вона взяла курс на будівництво соціалізму, розпочалася прискорена індустріалізація, націоналізація та кооперація селян, був прийнятий перший п'ятирічний план на 1951-1955рр. У 1952 році була прийнята нова Конституція

- ▶ Румунської народної республіки, яка зафіксувала досягнутий рівень розвитку країни, серед позитивних здобутків якого були розвиток нафтохімічної і нафтопереробної промисловості (Румунія мала нафтові родовища), ліквідація неписьменності та деякі інші успіхи. Водночас стверджувалися командно-адміністративні методи керівництва суспільством. В 1965 році під керівництвом правлячої партії, яку було перейменовано на Румунську комуністичну партію (РКП), стає Н. Чаушеску. У 1967 році він обійняв також посаду голови Державної Ради країни. Розпочалося зміцнення тоталітарної системи, згортання останніх залишків демократичних прав і свобод, запровадження режиму особистої безпеки: влади диктатора. Після того як Чаушеску засудив в 1968 році радянську інтервенцію в Чехословаччині, західні країни всіляко сприяли зміцненню „самостійного” політичного курсу Румунії, надаючи їй значні кредити і допустивши її товари (переважно товари нафтопереробки) на світові ринки.

- ▶ Однак після зростання світових цін на нафту у 1974 році румунська нафтопереробна промисловість залишилась без сировини. Це призвело до економічної кризи: було запроваджено карткову систему на продукти харчування, хронічно не вистачало електроенергії, з кожним роком зростала фінансова заборгованість західним державам. Саме необхідністю виплати боргів з 1975 по 1989рр. Румунія сплатила західним кредиторам близько 21 млрд. доларів за надані кредити - Чаушеску виправдовував жорстоку внутрішню політику „затягування поясів”, водночас оточивши себе та своїх рідних небаченою розкішшю. Авторитарна система влади, антинародна діяльність розгалуженої системи безпеки диктатора „секурітате”, репресій проти інакомислячих, різні волюнтаристські програми і непродумані компанії, насильницька асиміляція угорського населення Трансільванії та інших національних меншин країни, атмосфера постійного страху й становище на грані голоду населення ось головні результати 25-ти річного правління клану Чаушеску. Все це викликало зростання напруги в суспільстві, де назрівала революційна ситуація.